

Małgorzata Niewiadomska-Cudak

Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie

Samorządowe uchwały dotyczące praw rodzin i sprzeciwu wobec ideologii LGBT – przyzwoleniem na łamanie konstytucyjnej zasady zakazu dyskryminacji czy ochroną wartości rodziny?

1. Wstęp

191

Zakaz dyskryminacji jest jedną z fundamentalnych zasad porządku prawnego. Umieszczony w art. 32 ust. 2 Konstytucji RP wskazuje, że nikt nie może być dyskryminowany ze względu na obiektywne cechy takie jak m.in. płeć, wiek, pochodzenie społeczne czy preferencje seksualne. Nieuzasadnione zróżnicowanie osób w oparciu o powyższe cechy stanowi przejaw kwalifikowanej nierówności, gdyż godzi w wartości konstytucyjnie chronione¹. Tymczasem po podjęciu przez niektóre samorządy uchwał dotyczących sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT rozgorzała dyskusja na temat ich zgodności z konstytucyjną zasadą zakazu dyskryminacji oraz prawem międzynarodowym².

Autorka z jednej strony stara się przeanalizować uchwały dwóch sejmików: łódzkiego i małopolskiego³ pod kątem konstytucyjnej zasady

¹ P. Tuleja, *Artykuł 32, [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, LEX/el 2019.

² A. Ambroziak, Bodnar: *Uchwały przeciw „ideologii LGBT” godzą w obywateli i mogą naruszać Konstytucję RP*, <https://oko.press/bodnar-uchwaly-przeciw-ideologii-lgbt-godza-w-obywateli-i-moga-naruszac-konstytucje-rp/> (dostęp: 12.11.2021).

³ Uchwała nr XV/260/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 28.01.2020 r. w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego – Samorządowej Karty Praw Rodzin, https://bip.lodzkie.pl/files/Uchwa%C5%82a_260.pdf (dostęp: 12.11.2021).

Deklaracja Nr 1/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 29.04.2019 r. w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT do wspólnot samorządowych, <https://bip.>

równości i zakazu dyskryminacji, z drugiej strony bada czy radni, podejmując je, działali na podstawie i w granicach prawa. Rozważania te posłużą do odpowiedzi na pytanie badawcze: Czy chroniąc wartości rodziny, radni nie przekroczyli swoich uprawnień? W kręgu zainteresowań badawczych będzie więc kwestia naruszenia konstytucyjnego zakazu dyskryminacji oraz ochrony wartości rodziny stanowiącej polityczny wyraz woli władz publicznych.

Celem artykułu jest udowodnienie, że analizowane uchwały dyskryminują osoby nieheteronormatywne i transpłciowe (lesbijki, geje, osoby biseksualne i transpłciowe – w skrócie LGBT) oraz rodziny nie mieszczące się w modelu opartym na tradycyjnych wartościach, tym samym wykluczają je ze wspólnoty samorządowej, a także godzą w prawo do życia prywatnego i rodzinnego, nie chroniąc go.

Realizacja celu badawczego wymaga włączenia do badań, obok aspektów prawnych, także politologicznych. Konsekwencją tego będzie powstanie opracowania wielopłaszczyznowego i możliwie pełnego oglądu zagadnienia dotyczącego kwestii równościowych i wolnościowych mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego.

2. Uchwały podjęte przez radnych sejmiku województwa łódzkiego i małopolskiego – próbą naruszenia praw i wolności oraz konstytucyjnej zasady dyskryminacji czy wsparciem dla polskich rodzin?

Zasada zakazu dyskryminacji wyrażona w art. 32 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej stanowi, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Konstytucyjny zakaz dyskryminacji stanowi doprecyzowanie zasady równości, o której jest mowa w ust. 1 art. 32 Konstytucji. W rozumieniu Trybunału Konstytucyjnego dyskryminacja to „zakaz nieuzasadnionego, różnego kształtowania sytuacji podobnych podmiotów prawa, w procesie stanowienia oraz stosowania prawa⁴. Dyskryminacja oznacza zatem nie-nadające się do zaakceptowania tworzenie różnych norm prawnych dla podmiotów prawa, które powinny być zaliczone do tej samej klasy (kategorii), albo nierówne traktowanie podobnych podmiotów prawa w in-

malopolska.pl/umwm,a,1594074,deklaracja-nr-119-sejmiku-województwa-malopolskiego-z-dnia-29-kwietnia-2019-r-w-sprawie-sprzeciwu-wo.html (dostęp: 12.11.2021).

⁴ Wyrok TK z 15.07.2007 r., sygn. akt K 63/07, OTK ZU/2010/6 A/60.

dywidualnych przypadkach, gdy zróżnicowanie nie znajduje podstaw w normach prawnych”⁵. Niewłaściwe traktowanie osób ze względu na ich przynależność do pewnej społecznie rozpoznawalnej grupy stanowi zaprzeczenie zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP⁶.

Tymczasem radni Sejmiku Województwa Małopolskiego w „deklaracji w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT do wspólnot samorządowych”⁷ wyrazili swój zdecydowany sprzeciw dotyczący działań, pojawiających się w przestrzeni publicznej, zorientowanych na promowanie „ideologii ruchów LGBT”⁸. Zadeklarowali „wsparcie dla rodziny opartej na tradycyjnych wartościach oraz obronę systemu oświaty przed propagandą LGBT zagrażającą prawidłowemu rozwojowi młodego pokolenia”. Stwierdzili również, że „w realizacji swoich publicznych zadań będą wierni tradycji narodowej i państwowej, mając w pamięci tysiącletnią tradycję chrześcijaństwa w Polsce oraz wielowiekowe przywiązywanie Polaków do wolności”⁹.

Na dyskryminacyjny charakter i zagrożenia płynące z tego typu deklaracji zwrócił uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich¹⁰. Skargi RPO, dotyczące tego typu deklaracji, podejmowanych przez część polskich jednostek samorządu terytorialnego do wojewódzkich sądów administracyjnych, spotkały się z akceptacją argumentacji rzecznika oraz stwierdzeniem, że uchwały „przeciwko ideologii LGBT naruszają prawo, w tym Konstytucję RP”¹¹. Zwrócono uwagę, że radni naruszyli konstytucyjną zasadę dyskryminacji, wykluczając osoby nieheteronormatywne i transpłciowe ze wspólnoty samorządowej¹², ale także konstytucyjną zasadę legalizmu, zgodnie z którą organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa¹³. Zasada ta chroni obywateli przed nadmierną ingerencją władzy w rejony, na które ta nie powinna mieć wpływu. Poza tym, dekla-

⁵ *Ibidem*.

⁶ P. Śmiałek, *Prawna ochrona jednostek przed naruszeniem konstytucyjnego zakazu dyskryminacji w relacjach horyzontalnych*, „Przegląd Sejmowy” 2019, nr 4(153), s. 88.

⁷ Deklaracja Nr 1/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego...

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Pismo RPO do Sejmiku Województwa Małopolskiego*, [w:] *RPO apeluje do radnych Sejmiku Województwa Małopolskiego o uchylenie uchwały przeciwko „ideologii LGBT” i przypomina swoje dotychczasowe stanowisko*, Biuletyn Informacji Publicznej RPO, www.bip.brpo.gov.pl (dostęp: 12.11.2021).

¹¹ Wyrok WSA w Gliwicach z 14.07.2020 r. sygn. akt IIISA/GI 15/20; wyrok WSA w Warszawie z 15.07.2020 r., sygn. VIII SA/Wa 42/20; wyrok WSA w Lublinie z 6.08.2020 r., sygn. akt III SA/Lu 7/20; wyrok WSA w Kielcach z 11.09.2020 r., sygn. II SA/KE 382/20, <https://bip.brpo.gov.pl/pl> (dostęp: 12.11.2021).

¹² *Ibidem*.

¹³ Konstytucja RP z 2.04.1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, art. 7).

rując swoje wsparcie dla określonej grupy obywateli, radni nie tylko ograniczyli prawa i wolności mieszkańców samorządu – ich prawo do życia prywatnego i rodzinnego¹⁴, wolności wypowiedzi, prawo do nauki, prawo do nauczania oraz prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami¹⁵, ale również przekroczyli swoje uprawnienia, bowiem ograniczenia tych praw i wolności powinna regulować ustawa.

Omawiana deklaracja jest sprzeczna również z art. 21 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej¹⁶, który traktuje o zakazie wszelkiej dyskryminacji. W preambule przytoczonego dokumentu podkreśla się także, że związek narodów Europy oparty jest na wspólnych wartościach, godności osoby ludzkiej, wolności, równości i solidarności. Katalog art. 21 Karty zawiera otwartą listę zakazanych przesłanek dyskryminacyjnych.

Z kolei Sejmik Województwa Łódzkiego podczas XV sesji odbytej w dniu 28 stycznia 2020 r. podjął uchwałę nr XV/260/20 w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego – Samorządowej Karty Rodzin¹⁷. Uchwałę przyjęto większością głosów z uwzględnieniem kworum¹⁸. W załączniku do uchwały już na wstępie zacytowano słowa Ojca Świętego Jana Pawła II, że „rodzina jest centrum i sercem cywilizacji miłości”. Powołano się także na art. 18 Konstytucji RP mówiący o małżeństwie jako związku kobiety i mężczyzny, rodzicielstwie i macierzyństwie oraz o prawie do ochrony życia rodzinnego (art. 47), prawie rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1), prawie dziecka do ochrony przed demoralizacją (art. 72 ust. 1) oraz obowiązku władz publicznych uwzględniania w polityce społecznej i gospodarczej dobra rodziny (art. 71 ust. 1)¹⁹. W punkcie 11 zapisano, że Sejmik Województwa Łódzkiego dostrzega szczególną potrzebę „wzmocnienia rodzin jako podstawowych wspólnot społecznych oraz zapewniania ich ochrony przed wpływami ideologii podważających autonomię i tożsamość rodziny”²⁰. Tym samym radni zobowiązali się chronić rodziny przed „ideolo-

¹⁴ *Ibidem*, art. 47.

¹⁵ *Ibidem*, art. 30, 31 ust 2, art. 48.

¹⁶ *Karta Praw podstawowych Unii Europejskiej*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=PL> (dostęp: 12.11.2021).

¹⁷ Uchwała nr XV/260/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego...

¹⁸ Głosowało 31 radnych, na 32 obecnych. Głos za oddało 17 radnych Prawa i Sprawiedliwości, wiceprzewodnicząca Klubu Radnych Koalicji Obywatelskiej i radny z Polskiego Stronnictwa Ludowego, 10 radnych KO było przeciw i dwoje radnych z PSL wstrzymało się od głosu. Raport przeprowadzonego głosowania, https://bip.lodzkie.pl/imienne-wykazy-glosowan-radnych/item/9563-imienne_wykazy_glosowan_radnych_podczas_xv_sesji_sejmiku_wojewodztwa_lodzkiego_28_stycznia_2020_r (dostęp: 12.06.2022).

¹⁹ Konstytucja RP z 2.04.1997 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946).

²⁰ Uchwała nr XV/260/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego...

gią”, nie precyzując, co kryje się pod tym wyrażeniem, która według nich ma podważać autonomię i tożsamość rodziny.

„Samorządowa Karta Praw Rodzin” podjęta przez Sejmik Województwa Łódzkiego w ocenie autorki ma nieco inny wydźwięk niż „Deklaracja w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT do wspólnot samorządowych” podjęta przez Sejmik Województwa Małopolskiego. Radni łódzkiego sejmiku nie precyzują wprost, tak jak uczynili to radni sejmiku małopolskiego, że chodzi im o „ideologię ruchów LGBT” i nie formułują, że „narusza ona podstawowe prawa i wolności oraz zagraża rozwojowi młodego pokolenia”²¹. Sama nazwa uchwały podjętej przez łódzki sejmik wskazuje, że jej treść koncentruje się wokół rodziny. W załączniku do niej określono, czym jest rodzina. Rolą samorządu nie jest jednak określenie pojęcia „rodziny”, gdyż, jak argumentuje Marcin Górski, „regulacja konstytucyjna, odczytywana całościowo i zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, określa to w sposób inkluzywny”²². Wszelkie próby definiowania rodziny na poziomie samorządu nie należą do kompetencji jego organów. Omawiane stanowisko Sejmiku Województwa Łódzkiego w punktach 1 i 2 odnosi się do podkreślenia roli i integralności rodziny przy tworzeniu wojewódzkich programów profilaktycznych i współpracy z organizacjami społecznymi. Natomiast punkt 3 traktuje o wspieraniu rodzin wychowujących dzieci, w tym wielodzietnych, oraz promocji rozwiązań ułatwiających rodzicom opiekę nad dziećmi²³. Nie wspomina się jednak nic o rodzinach niepełnych²⁴, w których nieletnie potomstwo jest wychowywane przez jednego z rodziców lub dziadków, czy rodzinach zastępczych, tym samym wyklucza się je z korzystania z programów profilaktycznych. Nie będą więc one mogły liczyć na wsparcie władz samorządowych, co można uznać za przejaw dyskryminacji osób niemieszczących się modelu rodziny proponowanemu przez sejmik. W punkcie 6 niniejszej uchwały sejmik w swojej działalności chce promować wartości wynikające z posiadania rodziny, małżeństwa i rodzicielstwa, tym samym pozbawiając związki partnerskie zarówno dwupłciowe, jak i jedнопłciowe wsparcia ze strony władz samorządowych. Warto także zwrócić uwagę, że w załączniku do uchwały

²¹ Deklaracja Nr 1/19.

²² Zwrócił na to uwagę również A. Górski, który wskazał, że nie jest rolą samorządu ustalenie zakresu pojęcia „rodziny”, zob. *Anty-LGBT czy prorodzinne? Kontrowersje wokół dwóch rodzajów samorządowych uchwał*, <https://www.prawo.pl/samorząd/karty-praw-rodziny-a-uchwały-o-strefach-wolnych-od-lgbt,503352.html> (dostęp: 12.11.2021).

²³ Uchwała nr XV/260/20 Sejmiku Województwa Łódzkiego...

²⁴ Art. 71 ust. 1 Konstytucji RP, na który powołali się radni, traktuje, że rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.

radni powołują się na art. 18 Konstytucji, że małżeństwo to związek kobiety i mężczyzny, jednak należy zaznaczyć, że ustrojodawca nie użył słowa „tylko”. W ten sposób można zakładać, że nie zamierzał ograniczać małżeństwa wyłącznie do związku dwupłciowego.

Sejmik, deklarując promowanie wartości wynikających z posiadania rodziny, małżeństwa i rodzicielstwa, dyskryminuje więc rodziny zastępcze, niepełne, bezdzietne oraz związki partnerskie. Należy podkreślić, że omawiany dokument uznaje tylko klasyczny model rodziny jako fundament ładu społecznego, nie dostrzegając zupełnie innych istniejących modeli.

3. Zastrzeżenia Komisji Europejskiej szansą na wyeliminowanie przedmiotowych uchwał z obrotu prawnego

Komisja Europejska wystosowała list do przedstawicieli wszystkich województw²⁵, które przyjęły deklarację anty-LGBT lub Samorządową Kartę Praw Rodzin. Z korespondencji jasno wynikało, iż KE już 14 lipca 2021 r. wszczęła postępowanie wobec Polski związane z uchwałami anty-LGBT. Komisja podkreśliła, że „ogłoszenie swoich terytoriów, miejsc pracy czy usług jako wolnych od LGBTIQ, to działanie niezgodne z wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej²⁶. Dlatego wstrzymuje dokonanie zmian w programie REACT-EU²⁷

²⁵ Pięć polskich województw – lubelskie, łódzkie, świętokrzyskie, podkarpackie i małopolskie przyjęło albo Samorządową Kartę Praw Rodzin opracowaną przez Ordo Iuris, albo tzw. deklarację anty-LGBT, a dokładnie „w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT do wspólnot samorządowych”. Zob. więcej: *Przez uchwały anty-LGBT pieniądze z UE może stracić aż pięć regionów w Polsce. To miliardy złotych*, <https://businessinsider.com.pl/finanse/uchwaly-anty-lgbt-pieniadze-z-ue-moze-stracic-piec-regionow-w-polsce/7jqy9rj> (dostęp: 16.11.2021).

²⁶ „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”, art. 2. – [Wartości, na jakich opiera się Unia] – Traktat o Unii Europejskiej. Maastricht. 1992.02.07, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dzien-nik-ustaw/traktat-o-unii-europejskiej-maastricht-1992-02-07-17099465/art-2> (dostęp: 16.11.2021).

²⁷ Są to środki m.in. na opiekę zdrowotną i gospodarkę uwolnione w reakcji na pandemię. Zob. więcej: *Polska: List KE do 5 województw. Grozi im utrata unijnych środków w przypadku niewycofania się z uchwał anty-LGBT*, <https://www.euractiv.pl/section/polityka-regionalna/news/ke-komisja-europejska-polska-unijne-srodki-uchwaly-anty-lgbt/> (dostęp: 16.11.2021).

w odniesieniu do Regionalnych Programów Operacyjnych w państwach regionalnych²⁸.

W dniu 15 września 2021 r. wiceminister funduszy i polityki regionalnej wysłał pismo do marszałków, starostów, prezydentów, burmistrzów i wójtów samorządów, które przyjmowały tzw. uchwały anty-LGBT²⁹. W piśmie tym podkreślono „konieczności przestrzegania zasad horyzontalnych wynikających z przepisów unijnych. Jedną z nich jest zasada zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność (zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), wiek lub orientację seksualną, podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programów”³⁰.

Sejmik Województwa Łódzkiego, aby zapobiec groźbie zablokowania funduszy unijnych, zmodyfikował uchwałę-stanowisko w sprawie Samorządowej Karty Rodzin. Nowelizacja polegała na wprowadzeniu preambuły, gdzie podkreślono, że „w sferze publicznej zaistniała błędna interpretacja stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego z 28 stycznia 2020 r. wskazująca na inne cele niż te, które w rzeczywistości przyświecały Sejmikowi”³¹. W punkcie 11 dokumentu usunięto sformułowanie zapewniania rodzinom „ochrony przed wpływami ideologii podważających autonomię i tożsamość rodziny”³². Radni PiS nie zgodzili się jednak podczas XXXV sesji odbytej w dniu 23 września 2021 r. na uchylenie w całości uchwały, co zaproponował klub Koalicji Obywatelskiej³³. Wprowadzając do niej korekty w zapisie podczas XXXVII sesji Sejmiku Województwa Łódzkiego, radni PiS

197

²⁸ Cały list został opublikowany przez organizację Atlas Nienawiści, która stworzyła interaktywną mapę dotyczącą przyjmowania regulacji anty-LGBT, *Atlas Nienawiści*, <https://www.facebook.com/atlas.nienawisci/posts/375511817510659> (dostęp: 16.11.2021).

²⁹ Wiceminister wysłał pismo do samorządów ws. uchwał anty-LGBT. Prosi o ich weryfikację, <https://www.rp.pl/polityka/art18927221-wiceminister-wyslal-pismo-do-samorzadow-ws-uchwal-anty-lgbt-prosi-o-ich-weryfikacje> (dostęp: 16.11.2021).

³⁰ *Ibidem*.

³¹ Radni argumentowali, że „celem stanowiska było podkreślenie znaczenia i roli każdej rodziny, jako fundamentu ładu społecznego i podstawowej wspólnoty społecznej, która stanowi optymalne środowisko rozwoju człowieka. W żaden sposób nie wiąże się to z próbą naruszenia praw i wolności żadnych osób ani ich dyskryminacji”, zob. Uchwała nr XXXVII/470/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 września 2021 r. w sprawie nowelizacji stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego – Samorządowej Karty Praw Rodzin, https://bip.lodzkie.pl/files/u470_1.pdf (dostęp: 16.11.2021).

³² *Ibidem*.

³³ Punkt 3.1 w sprawie uchylenia stanowiska Sejmiku Województwa Łódzkiego – Samorządowej Karty Praw Rodzin podczas XXXV sesji Sejmiku Województwa Łódzkiego 28 września 2021, <https://bip.lodzkie.pl/sejmik-wojewodztwa/uchwaly/stanowiska> (dostęp: 16.11.2021).

uznali, że całkowicie wyeliminują wszelkie wątpliwości, które miała Komisja Europejska³⁴.

Natomiast Sejmik Województwa Małopolskiego 27 września 2021 r. uchylił deklarację z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT do wspólnot samorządowych³⁵. Radni sejmiku zadeklarowali, że „Samorząd Województwa Małopolskiego w swoich działaniach będzie sprzeciwiał się wszelkim przejawom dyskryminacji kogokolwiek z jakiegokolwiek przyczyny” i w realizacji swoich publicznych zadań sejmik „będzie stał na straży wolności, tolerancji i ochrony przed dyskryminacją, w szczególności ze względu na kryteria określone w art. 21 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, a także przestrzegania konstytucyjnych praw rodziny”³⁶.

4. Zakończenie

198

Z przytoczonej argumentacji należy wysnuć wniosek, że radni zarówno Sejmiku Województwa Łódzkiego, jak i Sejmiku Województwa Małopolskiego przekroczyli swoje uprawnienia. Analizowane uchwały – pomimo że nie są aktami prawa miejscowego w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie wojewódzkim³⁷, jakie w szczególności ma stanowić sejmik, tylko mają charakter intencyjny³⁸, w którym organ stanowiący może

³⁴ Porządek obrad XXXVII sesji Sejmiku Województwa Łódzkiego 28.09.2021 r., <https://bip.lodzkie.pl/sejmik-wojewodztwa/plan-pracy/sesje-sejmiku/item/11543-porzadek-obrad-xxxvii-sesji-sejmiku-wojewodztwa-lodzkiego-28-wrzesnia-2021-r> (dostęp: 16.11.2021).

³⁵ Deklaracja Nr 5/21 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27.09.2021 r. w sprawie uchylenia Deklaracji Nr 1/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 29.04.2019 r. w sprawie sprzeciwu wobec wprowadzenia ideologii LGBT do wspólnot samorządowych, <https://bip.malopolska.pl/umwm,a,1996118,deklaracja-nr-521-sejmiku-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-27-wrzesnia-2021-r-w-sprawie-uchylenia-de.html> (dostęp: 16.11.2021).

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2020, poz. 1668 ze zm. art. 18 ust. 1) wylicza jakie sejmik wojewódzki w szczególności powinien stanowić akty prawa miejscowego.

³⁸ Podjęcie tego typu uchwał następuje na podstawie § 38 ust. 1 Regulaminu Sejmiku Województwa Łódzkiego, stanowiącego załącznik do Uchwały NR LII/940/14 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 30.09.2014 r., https://bip.lodzkie.pl/files/683/Regulamin_Sejmiku_-_zaczniak.pdf (dostęp: 12.06.2022), oraz na podstawie § 12.2 załącznika do obwieszczenia Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 22.01.2019 r., Uchwała nr 145/09 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 7.09.2009 r. w sprawie Statutu Województwa Mazowieckiego, http://edziennik.mazowieckie.pl/WDU_W/2018/2402/akt.pdf (dostęp: 16.11.2021).

wyrazić swoją wolę – powinno się traktować jako uchwały w rozumieniu przepisów regulujących działalność samorządu oraz jako polityczny wyraz woli władz publicznych³⁹. Obydwie uchwały, zarówno sejmiku małopolskiego, jak i łódzkiego, mają charakter dyskryminacyjny⁴⁰. Karta Praw Rodzin dyskryminuje rodziny niepełne, zastępcze, bezdzietne oraz osoby będące w związkach partnerskich, odmawiając im wsparcia i udziału w programach profilaktycznych. Pomimo jej nowelizacji projektodawca nie wyjaśnił w preambule, co rozumie pod pojęciem „każdej rodziny”. Oba dokumenty wyrażały wprost sprzeciw lub ochronę wobec i przed „wpływem ideologii”, która w deklaracji sejmiku małopolskiego została jasno sprecyzowana jako LGBT, co odnosiło się do społeczności lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych, czyli realnie istniejących ludzi należących do grupy nazwanej w obydwu uchwałach „ideologia”. Kolejny przepis w deklaracji sejmiku małopolskiego dotyczący „wsparcia rodziny opartej na tradycyjnych wartościach oraz obrony systemu oświaty przed propagandą LGBT”⁴¹ jest zaprzeczeniem artykułu 25 ust. 2 Konstytucji RP, zgodnie z którym władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym. Władze samorządowe powinny respektować konstytucyjną zasadę wyrażoną w art. 48 ust. 1 Konstytucji, że rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami i nie mogą/nie powinni narzucać im modelu wychowania.

W omawianej uchwale Sejmiku Województwa Łódzkiego co prawda nie padło bezpośrednio sformułowanie LGBT, ale w punkcie 11 został zawarty przepis dotyczący „zapewnienia ochrony przed wpływem ideologii podważających autonomię i tożsamość rodziny”. Mowa była o społeczności LGBT w sposób zakamuflowany. Radni zignorowali zatem europejską klauzulę poszanowania wartości w postaci zasady niedyskryminacji.

³⁹ Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie stwierdził w uzasadnieniu do wyroku z 2.08.2020 r. SA/Lu 7/20, że zarówno akt o charakterze władczym, jak i akt nieposiadający tej cechy zawsze muszą dotyczyć spraw należących do zakresu działania gminy. W przypadku analizowanych uchwał dotyczy to również województwa.

⁴⁰ Dyskryminacja stanowi kwalifikowany przejaw nierównego traktowania i można o niej mówić w sytuacji, w której różnicowanie podmiotów podobnych następuje ze względu na ich cechę osobistą (*Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. II, wyd. II, red. L. Garlicki, M. Zubik, Warszawa 2016).

⁴¹ Rodzicielskie prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami zdefiniował Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12.04.2011 r., sygn. akt SK 62/08, pkt 4.7, (OTK-A 2011/3/22), w następujący sposób: „art. 48 ust. 1 Konstytucji określa sfery wychowywania dziecka przez rodziców, rozumianego jako zaszczerpanie i umacnianie w dziecku określonego światopoglądu, przekonań, systemu wartości, jak i zasad obyczajowych, moralnych i etycznych”.

Należy jednak podkreślić, że w obawie utraty środków unijnych, radni zdecydowali się wykreślić słowo dotyczące „ideologii”.

Resumując należy stwierdzić, że analizowane uchwały naruszyły również prawo do ochrony prywatności wynikającej z art. 47 Konstytucji, zgodnie z którym każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Poza tym w sposób jawny lub zakamuflowany dyskryminowały osoby nieheteronormatywne i transpłciowe, tym samym wykluczając je ze wspólnoty samorządowej, a także godziły w prawo do życia prywatnego i rodzinnego, absolutnie go nie chroniąc. Nie jest rolą władz samorządowych określanie definicji rodziny, która znajduje się w aktach wyższego rzędu⁴². Oba samorządy w obawie przed utratą środków unijnych zmodyfikowały swoje stanowiska. W ocenie autorki obie uchwały powinny być uchylone. Pomimo że Karta Praw Rodzin nie odwołuje się bezpośrednio do „ideologii LGBT”, to jej zapisy należy traktować jako dyskryminujące wobec różnych modeli rodzin.

⁴² W art. 6 pkt 14 ustawy z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876), ustawodawca stwierdził, że „rodzina to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. W wyroku z 11.12.2013 r. w sprawie I OSK 3139/12 Naczelny Sąd Administracyjny podjął się próby wyjaśnienia części składowych definicji ustawowej. Zob. *Definicja rodziny dla potrzeb pomocy społecznej – ciekawy wyrok NSA*, <https://wartowiedziec.pl/polityka-spoeczna/22273-definicja-rodziny-dla-potrzeb-pomocy-spoecznej-ciekawy-wyrok-nsa> (dostęp: 16.11.2021).